Ч. 76 (13.315). Львів, понеділок 27. березня 1933. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Праця над двигненням нашого хліборобства.

Як працював „Сільський Господар" у 1932 році.

Праця Краевого Господарського Товариства „Сільський Господар" у році 1932 була нелегка: кріза поглиблювалася далі, збіжжа падало в цінах, продукти плекання тварин дешевіли, а збут хліборобських плодів був чимраз важчий. Загальна грошова скрута та обдовження села, головно на наших західних землях, не причинялися до розвитку нашої хліборобської організації. А всетаки мусимо ствердити, що „Сільський Господар" зумів, саме серед цих надзвичайно важких умовин, поширити свою роботу та скріпити свою організацію, хоч це було нелегко, головно, коли зважити загальне зубожіння нашого села, для якого ця організація створена.

У цьому році треба підкреслити передовсім працю „Сільського Господаря" для оборони прав нашого села. Ця ділянка була у нас по війні дещо занедбана, щойно тепер відновили її — і треба сказати з успіхом. „Сільський Господар" заступався перед владою за справу наших селян, виступав з постулятом у справах аграрної політики, зорганізував у краю 33 повітових і окружних нарад і віч, на яких обговорювано болячки нашого селянства, перевів у низці повітів те, що відпоручники Філій „Сільського Господаря" є делегатами у фінансово-хліборобських Комітетах та Розємчих Урядах (віддовження села!) і т. д. Зокрема занявся „Сільський Господар" справою участи наших зорганізованих хліборобів у хліборобському самоврядуванні, яке у формі Хліборобських Палат у цьому році входить у життя на наших західних землях. Разом з тим дав почин для оборони прав нашого хліборобства до бюр правної поради і селянської оборони при Філіях „Сільського Господаря". Всі ці заходи привернули „Сільському Господареві" характер станової організації нашого селянства, в якій воно находить опіку й оборону своїх хліборобських інтересів. А саме ця ділянка для нашого села дуже важна і поза „Сільським Господарем" ніяка з наших установ не може в ній працювати і фактично не працює в ній.

У цьому році зміцнилася теж сама організація „Сільського Господаря" в краю, що вказує на те, що наше селянство чимраз більше розуміє вагу своєї селянської організації. Філій „Сільського Господаря" є в краю 73, а Кружків по селах було в останніх роках:

1927	1928	1929	1930	1931	1932
112	540	1045	1122	1189	1298

Треба завважити, що зміна закону про товариства, якому підлягає „Сільський Господар", мусіла здержати в дечому розвиток організації в краю, бо треба було все підготовити до нових умовин праці.

Агрономічну роботу в краю при Філіях „Сільського Господаря" робили агрономи, яких число в цьому році дуже сильно зросло. Агрономів було при Філіях „Сільського Господаря" в роках:

1927	1928	1929	1930	1931	1932
15	35	37	12	15	25

Зріст числа повітових агрономів „Сільського Господаря", саме в часі незвичайної господарської кризи, вказує на зміцнення фахової агрономічної роботи „Сільського Господаря" і на зрозуміння цієї справи у нашому селі. Агрономів удержують Філії „Сільського Господаря" зі спільних фондів складаних кооперативами ріжних родів і ступенів, як також з фондів власної організації.

Фахова агрономічна робота в краю обіймала передовсім ріжні ділянки зоотехніки, а саме контролю молочности коров, плекання безрог на бекони і сало та плекання несливих курей. Контроля молочности „Сільського Господаря", ведена при допомозі молочарської кооперації, обіймала 19 сіл у 6 повітах, а її переводили 14 контрольорів у загальному числі 972 коров. Контроля молочности ведеться на основах самовистарчальности, отже грошевими засобами виключно наших селян і їх молочарських кооператив.

В агротехніці звертав „Сільський Господар" увагу передовсім на поширення дохідних рослин (соя) та на садівництво і городництво.

З іншої роботи „Сільського Господаря" вибивається на перше місце видавнича діяльність. Двотижневик „Сільський Господар" виходив приблизно у 10.000 примірниках і в гуртовій передплаті (10 передплатників разом) коштував 3.— зол. на рік; є це найдешевший український часопис і найдешевший господарський часопис поміж европейськими виданнями. Число передплатників заедно збільшується, а головним контингентом читачів є доставці молока наших кооперативних молочарень. Місячник „Український Пасічник" виходив приблизно в 1.500 прим. Книжкові видавництва виказують 11 титулів, 36.000 примірників і 280.500 аркушів друку. Це в теперішніх часах аж надто добре каже про рухливість видавництва, яке в додатку дає ще прибутки.

Крім цього зробила централя „Сільського Господаря" ще чимало, як це зазначено в окремому друкованому звідомленні з діяльности.

Приглядаючися роботі „Сільського Господаря" мусимо ствердити, що ця наша хліборобська організація вступила тепер на шлях віднови та розбудови. Проявляється це у скріпленні цілої її підбудови в краю і також у зрості числа агрономів та в широкій фахово-агрономічній роботі як і в розвитку видавництв.

Загальні збори „Сільського Господаря", що відбудуться 29. березня ц. р. повинні докладно обговорити цілу діяльність цієї нашої централі, щоби на майбутнє могла вона стати ще сильнішим осередком оборони нашого селянства та огнищем праці нашого хліборобства.

З українського життя на Далекім Сході.

(Харбінці при роботі і при забаві. — Брак едности продовжується. — Найважніші інституції і їхня діяльність. — Вісти зі Шанхаю і Тянь ціну.)

Знову дістали ми в руки 3 числа *„Манджурського Вістника"*, тижневика, що його видає Укр. Вид. Спілка у Харбіні під ред. І. Світа. Вигляд його вже скромніший (4 стор.) ніж минулого року і появляється вже не дуже точно. В січні нпр. вийшло всього одно число, зате в лютому — як видно з дальших двох чисел — діло наладналось.

У ґазеті богато вісток, що немов прихапцем вібрані з української — галицької, буковинської та амер. — преси. Через те маловажні справи, як ось нпр. те, що в Калуші отворив лікарську канцелярію д-р Дроздовський, подається читачам як небуденну подію, що заслугує на увагу навіть... манджурських читачів. Разом із цим зареєстровані на сторінках ґазети і поважніші факти, як культ Мазепи на західніх українських землях, про ювилейні свята Б. Лепкого і т. д. Про Радянщину, зокрема про Вел. Україну вісток у „М. Вістнику" дуже мало, навіть про життя-буття на Зел. Клині всього дві-три вістки. Мабуть у Харбіні ще трудніше попадає преса з Рад. Дал. Сходу, як до нас із Харкова та Києва.

Зате про організаційну працю українців у Манджурії, чи точніше у місті Харбіні, находимо на сторінках згаданої ґазети чимало. Особливо друге число має обильну місцеву хроніку. І читаючи її, бачимо, що брак єдности, *брак скоординованих зусиль*, що його ми підкреслили, реферуючи у грудні за тим-же „М. Вістником" харбінське життя, таки затроює поважно тамошню атмосферу.

З українських інституцій найбільшу рухливість виявляє „Просвіта" і „Комітет Уповноважених". „Просвіта" перейшла в грудні у нове приміщення на вул. Ціцікарській 17, де займає кілька кімнат. Щоденно відчинена її бібліотека. Є в ній 800 українських книжок. Заходи, аби дістати для неї 2000 книжок із бібліотеки зліквідованого Українського Клюбу не повелися. Ці книги передали б. члени клюбу Комітетові Уповноважених. Із невдач „Просвіти" слід ще занотувати „Фонд української дитини", на який вона не зважаючи на заклики, нічого не зібрала, а дальше, відложення справи відчинення У. Д. Сх. Нар. Університету. Ідею такого університету видвигнув галицький українець *І. Паславський*, голова „Просвіти". Він виголосив на „святі матірної Просвіти у Львові", що відбулось 11. грудня м. р. у Харбіні, реферат п. н. „Просвітянські народні університети", закликаючи до основування їх в Азії. Та з уваги на те, що рівночасно у Ком. Уповноважених взялися до підготовки курсів українознавства — „Просвіта" зреклася покищо свого „університету".

Ми згадали про свято львівської „Просвіти" На ньому крім Паславського виголосили реферати ще д-р Мілько і редактор „М. В." п. І. Світ Слухачів на святі було дуже богато. При цій на

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 22/3 1933 r. Sąd okręgowy Wydział VI. 1. karny we Lwowie w składzie S. okr. W. Medyńskiego jako przewodniczącego i S. okr. M. Młynarskiego i S. okr. Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 67 czasopisła „Diło" z daty Lwów dnia 18/3 1933 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 101/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 22. marca 1933 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16/3 1933 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 67 z daty Lwów dn. 18/3 1933 r. zawierającego w artykule pt. „Ukraińska" w całości z tytułem znamiona zbrodni z art. 93 §. 1. kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17/12 1862 Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez tendencyjne i niezgodne z prawdą naświetlanie polityki stosowanej przez Państwo Polskie wobec Ukraińców, propagować hasła skrajne separatystyczne godzące w całość granic jednolitego obszaru Państwa Polskiego. Według §§. 487, 489, 493 pk. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: W. Medyński wr. Protokulant: Turkiewicz wr. Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz

годі вібрали місцеві просвітяни на матірне Т-во у Львові *31 мандж. долярів*, які відтак вислали до Львова.

22-го січня ц. р. святкувала „Просвіта" спільно в Ком. Уповноважених і Спілкою Укр. Молоді „*Свято Незалежности і Соборности*". Відбулась рано панахида у Св.-Покровській церкві, а вечором у „Громадському Зібранні" (льокаль У. Ком. Уповн.) святочні сходини громадян. Після промови голови У. К. У. п. Кулябко-Корецького, виголосив реферат д-р Мілько. „Мандж. Вістник" критикує його за плаксивий тон. Як бачимо, ворожість до „мольових настроїв" не тільки питома галицькому громадянству. Бадьорих кличів, а не зворушливих слів домагаються теж манджурські українці. З численних привітань, що їх виголосили на святі, замітніші були: від б. усусусів — п. Паславський, від б. гетьмана — п. Самарський, від поляків („Ґоспода Польска) п. Влецял, від грузинів — д-р Джішкаріяні й інші.

З діяльности *У. Комітету Уповноважених* заслугують на згадку: хор під диригентурою п. Кукурудзи, курс українознавства, що розпочався 5. лютого ц. р. (записалось 30 громадян, а з цього тільки 5 молодих!), харчевий пункт для потерпівших від повені, врешті втримування „Громадського Зібрання", себто щось на зразок давного клюбу. В минулому році Комітет почав видавати теж тижневик п. н. „Українське Слово", але для 3-го числа вже не отримав дозволу від влади. При У. К. Уповн. істнує „*рел.-фільос. спілка*", заснована письменником і орієнталістом п. Даниленком. Цей сам зорґанізував теж курс для жіночих народніх робіток (вишивки, плахти, тощо).

Зрештою богато енерґії присвячують усі харбінські т-ва влаштовуванню вечірниць із танцями та співами. „*Спілка Української Молоді*" теж поруч рефератів багато танцює. Забавові імпрези, як виходить з вісток манджурської ґазети, є там найпопулярніші. Зате поважніша праця організаційна якось не дуже складно виглядає. Споєне в одну цілість українське громадянство Манджурії моглоб у тамошньому хаосі стати поважним чинником. І слушно вияснює це своїм землякам передовик „Мандж. Вістника" (Біжучий мент).

З інших місць Дал. Сходу теж доходять вісти про орґанізаційну діяльвість українців. І так находимо в ґазеті допис із Шанґаю і Тяньціну. В Шанґаю засновано „Укр. Громаду" дуже недавно. Головою вибрано інж. К. Опадчого, секретарем студ. Тоцького. Управа взялась пильно за комплетування бібліотеки. В Тяньціні „Укр. Громада" вже старшої дати. Успішно працює її театральна секція і хор під управою Лаврівського.

Шкода, що редакція „Мандж. Вістника" не старається пильніше реєструвати всі прояви українського життя в Азії. Щодо змісту моглиб ми зрештою висунути ще багато ріжних побажань. Але важніше всього — це неможлива коректа. Текст роїться від друкарських помилок. Автор цих стрічок з трудом у власнім дописі мусів догадуватися значіння деяких слів. Якийже ж бідний читач, із місцевих, який і так не грішить надто великим знанням української мови. Ми розуміємо трудноші, коли українську ґазету складає китаєць (так було колись і зі „Щирим Словом" у Владивостоці). Але при більшій дбайливости можна і трудноші побороти. Ось нпр. дуже гарно поставлений харбінський польський тижневик „Далекі Всхуд" передрукував у ч. 4 з варш. місячника „Бюлетин польсько-українські" статтю про двох українських поетів Рильського і Тичину. Паралельний український текст статті поданий майже без помилок.

В. Север.

Відмовні плєб сцитові рішення львівського шкільного куратора.

Перед нами рішення Кураторії Львівської Округи в справі мови навчання в Збоїсках львівського повіту. Дослівний його текст такий:

Odpis. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie. Dnia 4. marca 1933 r. Nr. 1—5209/33. Sprawa: Zboiska, język nauczania. Do Rady Szkolnej Powiatowej we Lwowie. Kuratorjum nie uwzględnia żądań mieszkańców gminy Zboiska w sprawie zmiany państwowego języka nauczania w tamtejszej 2-klasowej szkole publicznej, na język ruski, ponieważ na podstawie wyników ostatniego powszechnego spisu ludności z dnia 30. 9. 1921., ogłoszonego w Skorowidzu miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej, Tom XIII. str. 25 i 27 w gminie Zboiska nie ma 25% ludności narodowości ruskiej (rusińskiej). Wobec tego zgodnie z art. 3. ustawy z dnia 31. lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 79. poz. 766 i §. 5, rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z dnia 7. stycznia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 3. poz. 33) językiem nauczania w publicznej szkole powszechnej w Zboiskach pozostaje nadal państwowy język nauczania. Od niniejszego orzeczenia przysługuje interesowanym rodzicom po myśli § 83 rozporządzenia Prezyd. Rzp. z 22. 3. 1928 o postanowieniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36. poz. 31) prawo wniesienia odwołania do Pana Ministra WR. i OP. przez Kuratorjum w ciągu dni 14-tu od wywieszenia ogłoszenia w lokalu Urzędu Gminnego. Kurator Okręgu Szkolnego J. Gadomski wr. Za zgodność: Przewodniczący R. S. P. inspektor szkolny: (W. Furmankiewicz).

Для пояснення останнього шкільного плебісциту у Збоїсках додати би, що у Збоїсках внесли 45 деклярацій за 78 дітей у шкільному віці.

Покликуватися на вислiди спису людности з 1921 року — значить не числитися з фактичним станом річи. Бо — як відомо — переважна частина українців не брала тоді участи в переписі людности і тому цей перепис незгідний з дійсністю.

Що так воно є — найкращий доказ саме громада Збоїска. — Вже число шкільних дітей греко-католицького обряду ведених офіціяльно у шкільних катальоґах як української (руской) народности показує наглядно, що у Збоїсках є велика більшість українців (а не тільки 25%)! Бож відки взялось би у школі стільки дітей української народности, якщо в громаді не булоб навіть 25% українців?

Зрештою вище зацитована 3 стаття шкільного плебісцитового закону з 31. липня 1924 р., на який покликується рішення львівського шкільного куратора, взагалі нічого не згадує про перепис людности. Про це є мова тільки в § 5 міністеріяльного розпорядку з 7. січня 1925 р. а й то зазначено там виразно, що „відсоток українського населення означується на основі вислідів **останнього** загального перепису населення". Значить — у даному випадку згідно з цим § можна брати під увагу тільки перепис населення з 1931 року (як останнього), **а перепис населення з 1921 р. — річ ясна — не може навіть входити в рахубу!**

Булоб дуже цікаво знати, як виглядає перепис людности з 1931 року. Нам відомо нпр., що поверх 1.000 громадян Збоїск при останньому переписі людности заявилося українцями. Невиключене, що воно так вийшло і по останньому підрахунку. Можливо, що бодай цей перепис буде більше зближений до дійсности. На всякий спосіб булоб дуже побажане, щоби подрібний перепис людности з 1931 р. громадами вже раз оголошено.

Проти наведеного рішення львівського шкільного куратора вносять батьки рекурс до Міністерства Освіти.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. БЕРЕЗНЯ 1933.

СИМОН НАРІЖНИЙ.

Походження і виховання Володимира Антоновича.

(З нагоди 25. роковин смерти.)

Свої автобіографічні мемуари Володимир Антонович розпочинає розділом п. з. „Антропологія", в якому зупиняється на фактах своєї ґенеальоґії. Робить він це не для прославлення роду, а щоб визначити вплив антропольоґічного атавізму на його життя, ствердити скільки моральної спадщини перебрав він від своїх предків. В. Антонович був переконаний, що кожній людині її предки передають „здібності й напрямок, який заробили морально цілі ряди попередніх поколінь". Моральна готівка кожної людини, на його думку, складається з трьох частин: 1) дідизни (від предків) — в найкращому разі не більше 75 проц., 2) виховання — від 5 до 10 проц., 3) власної ініціятиви — до 15 прц.

Про своїх антенатів В. Антонович багато не знає. Вони не належали до землевласників, сам він не знав родинного гнізда, де переховувались б документальні спогади про його предків. Всеж, він має деякі відомості про попередні 3—4 покоління.

Його дід, Матяш Джидай, був мадяр родом, людина з університетською освітою, учитель у якогось угорського графа, замішаний у конспірацію кінця XVIII. в., завданням якої було відділити Угорщину від Австрії й перетворити її на республику на зразок французької. Конспірація не вдалася, учасники її були покарані, а М. Джидай мусів утікати. Він перебіг у Галичину й дістав там у горах посаду лісничого. Там він і одружився з „русинкою". Але незабаром, підчас обїздів лісу, кінь його поніс, він побився й скоро помер. Після смерти М. Джидая лишився тільки один син Іван Джидай, що й був батьком В. Б. Антоновича. Цей Іван скінчив фільософічний факультет львівського університету (десь у 1826 чи 1827 р.).

Зі Львова він із двома своїми товаришами рішив поїхати до Греції, помагати повстанцям проти турків. Але не маючи грошей на дорогу, юнаки мусіли заробляти й через це загаялись. Проїздячи Київщиною вони дізналися, що грецька війна вже скінчена. Тоді вони залишились домашніми ґувернерами в поміщиків на Київщині. Іван Джидай перебував ґувернером у ріжних поміщиків. 1832 р. був він ґувернером у пана Марковського на Уманщині (с. Ягубець) і там зустрівся з матірю В. Антоновича, яка була в тому домі ґуверанткою.

Про своїх предків з материного боку В. А-ч росповідає таке теж з кінця XVIII. в.: У Сквірщині жив дідич кн. Любомирський; він мав фаворитку селянку і з нею трьох дітей — Йосипа, Станислава й Кароліну. Всі вони були охрещені по католицькому обряду. Пізніше Любомирський подбав про забезпечення своєї нелеґальної родини. Свою полюбовницю він віддав заміж за бідного православного шляхтича Зубовського, який мав перейти на католицтво й записати за свої діти жінчині. За це він дістав добру посаду. Кароліна Любомирського, записана Зубовською й стала бабунею В. Антоновича. Її ще дуже молодою дівчиною віддали за Гіполіта Гурського, чоловіка значно старшого від неї, що був шляхтичем з корони. Він брав участь у повстанні Косцюшка, а коли воно не вдалося — подався шукати щастя на Україну. Тут він служив у багатьох панів, переходячи з місця на місце. У нього було троє дітей: два сини й дочка Моніка, що стала матірю В. Антоновича. Ґурський помер скоро (потонув), а Кароліна лишилася з дітьми незабезпеченою. Їй помогли її брати Зубовські, які віддали хлопців у „палестру" ст. підписками до адвокатів, а дочку Моніку взяли до себе пани Подоські, у яких служив небіжчик, і держали, начебто як „кузинку", виховуючи її разом із своїм сином. Моніка мала в час смерти батька 12 років (нар. 1802 р.). В домі Подоських вона пробула років 7—8 у дуже аристократичній обстановці. Тут склався її світогляд — поважання панського побуту, погорда до нижчих станів суспільства, тощо. Не маючи ні грошей, ні маєтку, вона мусіла сама заробляти на проживок. У 22 роки вона стала ґуверанткою в якомусь панському домі й потім переходила з місця на місце. В домі одного з панів вона зустрілася з Боніфатієм Антоновичем, який був там ґувернером і вони дуже скоро побралися. Боніфатій Антонович був родом литвин з Виленської губ., скінчив науку в кремянецькому ліцеї й ґувернував у панів (його учнем був між іншим Михайло Чайковський — Садик Паша). Моніка дуже ріжнилася своєю вдачею від Бон. Антоновича — їхні характери були діяметрально незгідні. Боніфатій Антонович мав пасивну, індиферентну вдачу, без ініціятиви, з бажанням найбільшого спокою й життя без праці, хоч і скромного. Моніка-ж відзначалася великою волею й деспотичністю. За 3—4 роки подружжя, маючи двоє дітей, розійшлося, принявши місця в ріжних домах. Раз у рік Моніка відвідувала Бон. Антоновича, який її дуже боявся. Моніка згадувала його з погордою, називала нездарою, сінником і т. п. Життя свого Бон. А-ч доживав на „ласкавому хлібі" в одного з своїх учнів, Оттона Абрамовича. Моніка служила далі, заощаджуючи гроші й зібрала до 3000 руб. За 10 років після того, як вона розійшлася з чоловіком, вона зустрілася з І. Джидаєм і результатом цієї зустрічі було життя Володимира Антоновича. Про все це Вол. А-ч розповідає надзвичайно просто й щиро. Свій розділ про „Антропольоґію" він докінчує так: „...Я глибоко вдячний матері за те, що придбала мені ідейного й розвиненого батька".

(Докінчення буде.)

Сойм.

УКРАЇНСЬКІ ВНЕСКИ НА ПЛЕНУМІ СОЙМУ.

Варшава, 24. березня 1933.

Дні сойму почислені. Кожного дня сподіються закриття сойму і на одно з останніх засідань маршалок сойму поставив цілу низку українських внесків, які були предметом дебат комісій.

Першою точкою нарад сотого (ювилейного) засідання сойму дня 23. березня 1933 р. була ще раз **дебата над самоврядним законом**, а саме до сойму прийшли під наради поправки Сенату до самоврядного закону. Цих поправок було понад 400. Із них приняв Сойм ті поправки Сенату, які спрямовані на забезпечення „польськости" на територіях, де поляки в меншости. Іменем Українського Клюбу промовляв **пос. д-р В. Загайкевич**, обмежуючись до ствердження становища Клюбу до цих поправок. Становище Українського Клюбу до законопроекту про самоврядування і до поодиноких його постанов виснено достаточно на адміністраційній комісії і на пленумі Сойму. Всі зауваги представників Українського Клюбу і їх поправки, диктовані інтересами українського населення та суттю й потребами самоврядування, відкинено. Поправки сенатські не змінюють у нічім ані засад ані змісту та цілей цього закону, ані шкідливости поодиноких його постанов для українського населення. Український Клюб уважає, що закон про самоврядування нищить останки самоврядування, які ще досі залишилися з передвоєнних часів, піддаючи його під рішаючий вплив державної адміністрації, дає змогу насаджувати польську керму в чисто українських селах та спихати автохтонне українське населення до підрядної ролі. Тому якнайрішучіше негативне становище Українського Клюбу до цілого законопроекту і всіх поодиноких його постанов є незмінене і український нарід мусітиме підняти на терені боротьбу за свої права.

Після прийняття соймовою більшістю поправок Сенату до самоврядного закону прийшов під наради **внесок Українського Клюбу на частинну зміну дорогового закону**, а саме в тім напрямі, щоби до громадських шарварків були обовязані власники нерухомостей і підприємств також тоді, коли не мешкають у громаді. До цієї точки порядку нарад промовив **пос. Гр. Тершаковець**, вказуючи на те, що в цілій низці сіл поміщики, власники нераз кількадесяти фільварків, як Любомирський, Потоцький і т. д., є звільнені від робіт коло громадських доріг, хоч тих доріг чи не найбільше вживають. Комісія публичних робіт приняла внесок Українського Клюбу, тому приняв їх також і Сойм.

Високі ціни монополевих державних артикулів особливо тяжко даються відчувати широким масам українського населення, а в першу чергу ціни на сіль і сірники. Тому **Український Клюб поставив внесок, щоби обнижено на 50 проц. ціну соли і сірників**, як предметів першої конечної потреби. До цієї точки промовив **пос. З. Пеленський**, вказуючи на конечність обнизити монополеві ціни. Ця вимога не є домаганням тільки т. зв. опозиційних клюбів, але вже і в рядах проурядових послів підносяться голоси за конечністю обниження монополевих товарів. У цій сесії Сойм ухвалив цілу низку законів, які мають принести поміч хліборобам. Здається, що ті закони приходять за пізно, бо село вже таке знищене, що й ті закони не поможуть. Якби Сойм був приняв уже від ряду літ ставлені Українським Клюбом внески на допомогу селу, то певно нині не булоб такої нужди на селі. Референт комісії відповів, що є думка знизити ціни на сіру сіль, одначе це потребує ще докладних обчислень і розважень, а тимчасом поставив внесення відкинути внесок Українського Клюбу на обниження монополевих цін. Розуміється, Сойм цей внесок відкинув.

Той сам референт реферував **внесок Українського Клюбу у справі предложення пляну дальшої експльоатації соли в підкарпатських копальнях соли**. До цієї точки промовив пос. **д-р Л. Макарушка**, вказуючи на вагу розбудови підкарпатських салін в інтересі місцевого населення. Закриття підкарпатських салін булоб великим ударом для робітників і селян, тому Український Клюб прямує до того, аби підкарпатські саліни були якнайліпше розбудовані та технічно вивінувані, щоби могли сповняти своє завдання.

Український Клюб поставив був внесення, в якому взивав уряд до виконання **міжнародньої конвенції, підписаної у Відні 30. листопада 1923 р. у справі управильнення емеритур був. австрійських урядовців і військових**. Ця справа тягнеться від ряду літ. Польський уряд відмовлявся виплатити бувшим австрійським цивільним службовикам і військовим належну їм емеритуру, не зважаючи на те, що зобовязався до того віденською конвенцією. Референт буджетової комісії спротивився приняттю внеску Українського Клюбу, заявляючи, що польський уряд сповнив свої зобовязання. До цієї точки промовив **пос. д-р Стефан Біляк**, який в довшім правничім виводі виказав, що внесок Українського Клюбу має повні підстави, тимбільше, що уряд не сповнив своїх міжнародніх зобовязань супроти бувших австрійських службовиків і військових. Довге зволікання цієї справи доказує, що уряд чув себе зобовязаним, лише шукав за причинами до невиповнення своїх зобовязань. Це зобовязання відноситься в першій мірі до українців, а вкінці і до жидів, яких не приняли до служби. Отже ще раз маємо доказ національної політики уряду супроти т. зв. меншин. Розуміється, що соймова більшість відкинула внесок Українського Клюбу. Очевидно, ця важна справа не може бути закінчена цією ухвалою і повинна бути предметом петиції до Союзу Народів.

З черги прийшов під наради **внесок Українського Клюбу у справі господарського і кооперативного згону** рогатої худоби і безрог по селах. До цієї справи промовив **пос. З. Пеленський**, виказуючи, що вона має велике значіння для хліборобів. Внесок Українського Клюбу йде в тім напрямі, щоб уряд видав додатковий розпорядок старостам на право давати дозволи згонів худоби по селах для кількох сіл не лише на один раз, але й на постійно. Дотеперішня практика старостів нерівномірна і в баатьох випадках роблять українській кооперації перепони у видаванні дозволу на згін. Референт комісії вказував, що Міністерство Рільництва йде назустріч всім починам кооперативного збуту і в цьому напрямі видало відповідні інструкції, тому референт уважає, що внесок Українського Клюбу слід Соймові відкинути. Розуміється, що соймова більшість приняла внесок референта.

На порядку нарад тогож засідання була ще **ціла низка внесень Українського Клюбу**, одначе маршалок перервав засідання, заповідаючи найближче на день 28. ц. м. Правдоподібно буде це останнє засідання Сойму і дальші внески Українського Клюбу вже під наради Сойму не прийдуть, тимбільше, що в заповідженім порядку дня того засідання внесків Українського Клюбу нема.

Чому Потоцький не хотів бути амбасадором?

— Новоіменований польський амбасадор у Римі гр. Юрій Потоцький зрезиґнував, як відомо, зі свого становища, заки його обняв. Причину резиґнації пояснюють висуненням ревізіоністичного пляну Мусолінія та комбінацією диктатури чотирьох держав поза плечима Польщі. Становище польського амбасадора при італійському уряді покищо не буде обсаджене.

По широкому світі.

— Наслідком протижидівського терору з Німеччини виеміґрувало в останньому часі коло 25.000 жидів.

— Німецька влада відібрала орґанові П. П. С. „Роботнік" дебіт на пів року.

— Арештованого б. пруського міністра Северінґа випустили на волю.

— Імянини канцлера Гітлера 20. квітня ц. р. мають святкувати в цілій Німеччині урядово.

Краєвий Студентський Конґрес.

Як пройшли наради IV. Всестудентського Конґресу у Львові.

В днях 21. і 22. ц. м. відбувся у Львові IV. Всеукраїнський Краєвий Конґрес при співучасті поверх 150 делеґатів поодиноких студ. повітових орґанізацій, а зокрема Львова, Кракова, Познаня, Варшави й Вильна. Відкриття конґресу відбулося у вівторок 21. ц. м. в год. 15.30 в авлі Акад. Дому. До зібраних гостей і делеґатів промовив голова минулорічної Студ. Репрезентації, що візвав присутніх вшанувати память усіх тих студентів, що зложили життя на жертівнику Батьківщини; зокрема згадав тих, що досі сидять у вязницях і з тої причини не можуть взяти участи в нарадах. Опісля привитав делеґата литовського студентства п. Краваніса, підкреслюючи важливість започаткованих цим робом братерських звязків між молодю обох народів. З черги вибрано президію Конґресу, в якої склад увійшли представники всіх високошкільних центрів у Польщі. Голова Конґресу відчитав порядок нарад та віддав голос литовському делеґатові, який, подякувавши за привітання звясував далекосяглє значіння литовсько-українських взаємин та побажав Конґресові успіхів у нарадах. Промову (виголошену по литовськи) почули зібрані і в українському перекладі.

По скінченні привітів відчитано протокол із III. Конґресу і по його прийнятті приступлено до звіту з діяльности уступаючої Студ. Репрезентації. Довідуємося, що в мин. році студіювало у Львові 1650—1850 українських студентів, у Кракові 200—300, у Варшаві ок. 170, в Познані 100, у Вильні 60, в Данціґу 50, в Люблині 50 і за границею 150—200. Загальна сума булаб приблизно 2.500—3.000 студентів. У тому фільософія і право 45 прц., техніка 18 прц., медицина 6 прц., ветеринарія 5 прц., теольоґія 12 прц., вищі торговельні школи 5 прц., інші 9 прц. Під цю пору студентство зорґанізоване у 33 товариствах по університетських центрах (з того Львів 22) і в 65 повітових орґанізаціях. Із львівських студ. орґанізацій лише 4 залеґалізовані сенатами високих шкіл. (Мед. Громада, Ватра (мед. вет.), Основа (техн.) й Обнова (студ. кат.), всі інші — це секції Т. П. О. та інших товариств. Поділити їх можна на професійні та ідеольоґічні. Із 65 повітових студ. клітин у краю тільки 12 має окремий статут, решта це секції при інших товариствах. У праці та зорґанізованості перед веде студентство Перемищини, Стрийщини й Золочівщини. Дуже слабо представляється зорґанізованість студентства Волині. Останній рік виказав у праці студентства зворот і більше зрозуміння для культ.-освітньої ділянки громадянського життя. Дається запримітити поглиблення цієї праці в напрямі від екстенсивности до інтенсивности, від намагання поширити її впливи до заглиблення її суті, щоб оперти її на ідеольоґічних заложеннях, які скристалізовано на попередніх Конґресах. Слід підмітити, що студентство зрозуміло й оправдало тактику деяких філій „Просвіт", що в імя самозбереження мусіли порозвязувати у себе студентські секції. У виразний розріз із працею для громадянства йде діяльність студентства в самодопомоговій акції. Брак дозволу на збірку, загально економічна депресія, — все це спричинило дуже малий приплив фондів на студентські цілі. Загальному зубожінню студентства не помогли ані кооп. „Сту-

дентська Самопоміч", ані „Студентська Щадниця", які в останньому році виказали зменшення вплнвів та обниження оборотів. На тлі таких фінансових обставин некло представляється справа з одиноким студ. органом „Студентський Шлях", що саме в цьому році виявляв можливо високий рівень.

По звітах і дискусії над ними на внесок контрольної комісії ухвалено абсолюторію уступаючій Студ. Репрезентації та вибрано комісію-матку. Дальша праця Конгресу йшла в комісіях: організаційній, культ.-освітній та інших. Предметом нарад цих комісій було подрібне розроблення пекучих питань студентського й загально-громадянського життя та зредагування відповідних резолюцій.

По кількагодинних нарадах комісій Конгрес зібрався знову в комплеті. В першу чергу на внесення комісії-матки вибрано одноголосно нові студ. власти і приступлено до відчитання й основного обговорення резолюцій, предложених поодинокими комісіями. Із чисто студентських справ вирішено в цілості одобрити і приняти всі резолюції, друковані в „Студ. Шляху", що від-

носяться до посилення організованости студентства шляхом закладання нових студ. клітин і подано відповідні напрямні. В культ.-освітній ділянці рішено придержуватися надалі давніх ідеольогічних заложень та зокрема скликати в цьому році Культ.-Освітній Конгрес, що занявсяб подрібним розробленням питань, звязаних із культ.-освітньою працею студентства. У спортовій ділянці підкреслено конечність поширити і перевести в життя клич „Спорт у маси" та напятновано студентів, що співпрацюють з чужими спортовими організаціями. З черги зясовано неґативне становище студентства до свята „Українська молодь Христові", як „одного з політичних потягнень опортуністично наставленого католицького табору". В справі т. зв. нових „Лугів" Конгрес приняв всеціло рішення студ. анкети з 12. III. ц. р., що гостро осудила провід Лугової Організації за її потягнення, а також рішення тієї ж анкети про бойкот студентством „Нового Часу" за подавання невірних вісток про студентське життя. Зпоміж інших резолюцій слід відмітити постанову вмурувати в Акад. Домі таблицю в память полеглих в боротьбі за волю українським студентам та врешті морально й матеріяльно піддержати У. Т. Г. І. (Укр. Техн. Госп. Інститут при Українській Госп. Академії в Подебрадах), що в цю пору сповняє велике завдання та уможливлює т. зв. позаочне студіювання українській молоді.

Після принятгя цих резолюцій та вислання привітів закінчився Конгрес відспіванням нац. гимну.

Друкарський страйк у Відні.

З причини превенційної цензури, наказаної супроти „Арб. Цтґ." і „Дас Кляйне Блят", віденська організація складачів, занятих у пресі, проголосила страйк. У відозві сказано, що страйк має на меті охорону професійних інтересів, бо наслідком превенційної цензури прийде до редукції зарібків. Провінціональні часописи виходять дальше.

ВІДЕНЬ, 25. III. ПАТ. З виїмком урядової „Вінер Цтґ." не появилася сьогодні жодна газета. Урядовий комунікат подає, що на „Арбайтер Цтґ." і „Дас Кляйне Блят" наложено обовязок предкладати на дві години перед кольпортажею приписаного примірника, бо ті часописи не зважаючи на конфіскати не змінили способу писання.

ЩО МОЖНА ПРИВОЗИТИ ДО АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 25. III. ПАТ. Денник Законів приніс розпорядок ради міністрів торговлі та скарбу, який постановляє, що привіз до Австрії таких товарів як: горіхи, мід, міхурі, машинова олива, нафта, парафіна, асфальт, футра, деякі роди будівельного й опалового дерева і т. п залежить від спеціяльного дозволу.

Страйк моряків у Швеції.

СТОКГОЛЬМ, 25. III. ПАТ. У звязку зі страйком моряків торговельної фльоти в Ґетеборзі прийшло до кривавих подій, викликаних комуністами, що вхопили кількох моряків, противних страйкові й затягнули до ліса, де над ними знущалися. Страйку не піддтримують провідні кола професійних союзів ані соціялісти, що входять у склад уряду. Міністр опіки заявив, що не допустить до повторення подій та всякими засобами постарається вдержати публичний спокій.

Протижидівські ексцеси.

ЕССЕН. 25. III. ПАТ. Протижидівські ексцеси тревають і кожний день приносить нові факти. В Дортмунді прийшло до кривавих подій, при яких потерпіли теж польські громадяни. Одного жида побили палками, підпалили йому бороду і виривали волосся з голови. Наслідком інтервенції польського консуля випущено арештованих 4 польських громадян і звернено 66 польських пашпортів, забраних при ревізіях. Переполох серед жидів росте.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЕКСЦЕСИ В КОВНІ.

У Ковні після вистави в тамошньому театрі дійшло до кровавої бійки між литовцями та жидами. Здемолювали кілька жидівських крамниць. Побили до крови 16 жидів. Ранених забрали до шпиталю.

БОЙКОТ НІМЕЦЬКИХ ТОВАРІВ.

ЛЬОНДОН, 25. III. ПАТ. „Дейли Геролд" і „Дейли Експрес" повідомляють, що багато жидівських осередків по всьому світі приготовляють плян бойкоту товарів німецького походження. Багато жидівських товарових домів почало вже бойкотову акцію.

ПАПА НЕ ІНТЕРВЕНЮЄ.

ЛЬОНДОН, 25. III. ПАТ. Райтерове бюро повідомляє з Риму, що урядові ватиканські кола заперечують вістки, начеб папа постановив інтервенювати в Німеччині в користь жидів.

ПРОТЕСТ ПОЛЬСЬКИХ СІОНІСТІВ.

ВАРШАВА, 25. III. ПАТ. Президія центрального комітету сіоністичної організації в Польщі ухвалила прилучитися до протестаційної акції, яку заініціював жидівський американський конґрес проти переслідувань жидів у Німеччині. У звязку з тим відбудуться в Польщі віча та протестаційні жидівські походи.

Тверда відповідь большовикам.

Радянський амбасадор у Льондоні повідомив англійський уряд, що радянська влада готова звільнити арештованих англійських громадян за кавцією, а саме Торнтона за 25 тисяч, Ґреґорія і Каппія по 15 тисяч рублів. Англійський уряд відповів, що домагається безумовного випущення арештованих, інакше заборонить привіз радянських товарів до Англії.

У ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ПРОДАВАТИМУТЬ ЛИШЕ КРАЄВЕ ПИВО.

Льондонські часописи повідомляють із Нюйорку, що пивний біл (закон), який входить у життя 7. квітня, обовязуватиме в 22 стейтах, що мають 70 міл. населення, або 57 проц. загалу населення в Зл. Державах. Що торкається продажі пива, то продаватимуть лише краєве, бо закордонне з такою малою скількістю алькоголю не видержало би транспорту океаном.

ТЕРОРИСТИЧНА ОРҐАНІЗАЦІЯ В КИШИНЕВІ.

КИШИНІВ, 25. 3. ПАТ. Часописи повідомляють, що в Кишиневі викрили терористичну орґанізацію. Арештували 40 комуністів. Найшли в їх хатах багато обтяжуючого матеріялу, комун. друки, гранати, динаміт.

Мекдональд відступає.

БЕРЛІН, 24. III. ПАТ. Вчорашня промова Мекдональда викликала в німецьких політичних колах велике занепокоєння. Звертають увагу, що Мекдональд вернувши з Парижа, висловлюється з великою резервою про плян Мусолінія. З тієї зміни тону вимірковують, що французькі політичні чинники заняли відмовне становище супроти пляну Мусолінія.

Франція, пише комунікат бюра Конті, висуваючи Союз Народів проти проєктованої ради чотирьох, має на приміті тільки свою систему політичних союзів. Союз Народів у всіх міжнародніх справах виказав свою безсильність.

Нова китайська невдача.

Команда японських військ у Джеге повідомляє, що відділи японської кавалерії заатакували минулого четверга китайські позиції при великому мурі й перервали китайський фронт в восьмох місцях. Китайці потерпіли рішучу поразку й находяться у відвороті на Пекін. На основі японських повідомлень втратили кілька тисяч полонених.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЛИТОВЦІВ У СХ. ПРУСІЇ.

КОВНО, 25. III. ПАТ. Литовська преса повідомляє, що згідно з одержаними вістками із Сх. Прусії положення переслідуваних гірше, ніж про це може повідомляти німецька преса, яка боїться, щоби її не припинили.

Положення литовців у Сх. Прусії погіршується з кожним днем, а культурна праця просто виключена.

Большовики про італійський плян.

МОСКВА. 25. III. ПАТ. Вся радянська преса виявляє вдоволення з причини упадку італійського пляну. „Звєстія" і „Вечерная Москва" впевняють, що вістря пропонованого пакту було спрямоване проти Радянщини. В кореспонденції з Парижа вони витають радісно заяви Даладієра і Бонкура, зложені в комісії закордонних справ сенату, що ніхто не буде квапитися з приняттям нового пакту, вважаючи ту заяву відкиненням італійського пляну Францією. Одночасно підкреслюють значіння польсько-радянського пакту про неаґресію, що є основою дальшого зближення обох сусідніх держав.

Арештування на границі.

ПАРИЖ, 25. III. ПАТ. „Еко де Парі" довідується із Штрасбурґа, що полковника Бредова, команданта Райхсвери з часів міністра Шляйхера, арештовано в Ахені, коли хотів перейти на французький бік. Бредов хотів дістатися до Парижа, щоби зорґанізувати міжнародню пресову кампанію проти Гітлера.

ПАРИЖ, 25. III. ПАТ. Із Штрасбурґа повідомляють, що вчора арештовано на ренському мості в Келі комуністичного посла Ляйхтнера, коли хотів перейти французьку границю.

Смерть за політичні провини.

З Берліна повідомляють, що німецький уряд під проводом канцлера Гітлера розпочав 24. ц. м. свою законодатну працю на основі повновластей, ухвалених райхстаґом. Перший вжиток з тих повновластей, як зачувати, буде такий: За деякі політичні провини буде встановлена кара смерти, причому обмірковували можливість встановит кару смерти на шибениці замісць від топора.

Крім того уряд обмірковував справу арештованого комісаря д-ра Ґереке, що спроневірив 1,200.000 марок. Зловживання, як запевнюють в урядових колах, не має нічого спільного з його діяльністю на становищі голови т. зв. виборчого комітету Гінденбурґа ані на становищі комісаря для боротьби з безробіттям. Справа датується з 1924 р., коли Ґереке обернув фонд, призначений для одного громадського союзу, якого був головою, на особисті політичні цілі.

ПРОВІДНИК ЛЕҐІТИМІСТИЧНОЇ АКЦІЇ НА МАДЯРЩИНІ.

Оттон Габсбурґ іменував гр. Йосифа Кароі провідником леґітимістичної акції на Мадярщині на місце покійного гр. Апонія.

ПОРТУҐАЛЬСЬКІ КОЛЬОНІЇ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Мусоліні предложив признати портуґальські кольонії Німеччині й Італії, а на Поморі створити німецький коридор, що територіяльно лучив би Сх. Прусію з Німеччиною. Мусоліні хоче теж побільшити Мадярщину коштом сусідніх держав.

Краєвий Зїзд Українбанків.

Сьогодні, дня 25. березня ц. р. в год. 10. рано почався в салі Української Бесіди у Львові Краєвий Зїзд Українбанків, скликаний Центральним Кооперативним Банком. На зїзді було коло 60 делегатів, в тому відпоручники 39 Українбанків в краю, представники наших центральних кооперативних установ, відпоручники редакцій „Діла“, „Господ. Кооп. Часопису“ і „Кооп. Республики“.

Зїзд відкрив президент Централбанку д-р *Михайло Волошин*, який зясував завдання зїзду, а саме, докладне обговорення стану і праці Українбанків та всеї нашої кредитової кооперації в сучасному менті господарської кризи.

До ділової президії вибрано д-ра *Костя Левицького*, дир. *І. Пашкевича* (Коломия) та д-ра *І. Блажкевича* (Дрогобич), а секретарями дир. *М. Байдалу* (Мостиська) і дир. *М. Кисілевського* (Централбанк).

Перший реферат про „Становище Українбанків супроти сучасної кризи“ — виголосив дир. *Омелян Саевич* (Централбанк). Другий реферат про „Недомагання кредитової кооперації і їх усунення“ виголосив інж. *Ілярій Ольховий* (РСУК).

У дискусії над обома рефератами забирали слово: дир. *Ковальський* (Станиславів) в справі вкладок і установлення синдиків; дир. *Сеник* (Збараж) — відносно вагань доляра; д-р *Блажкевич* (Дрогобич) — про справу залеглих сплат довжників, льокування фондів у недвижимостях, про працю в райфайзенках, про кошти завідування Українбанків і про інші предложені референтами резолюції: д-р *К. Левицький* (Львів) — в справі забезпечення у твердій валюті; дир. *І. Боднар* (Тернопіль) — в справі готівкових вкладів до обороту в некредитових кооперативах та щоби, згідно з попередніми ухвалами, розмежувати діяльність Українбанків, коли є їх два в одному місті, відносно опіки Українбанків над райфайзенками; дир. *І. Пашкевич* (Коломия) — про теперішню ситуацію в кредитовій кооперації та про небезпеку наслідків господарської скрути для Українбанків, в справі залеглостей і постанов § 54 кооп. закону; дир. *Бараник* (Радехів) — д-р *Волошин Мих.* (Львів), дир. *Олексишин* (Городок), дир. *Винницький* (Бучач), дир. *Вариш* (Калуш), пос. *О. Луцький* (Львів), д-р *Макарушка* (Львів) і дир. *Сеник* (Збараж) порушували низку справ, що вяжуться тісно з працею Українбанків та з предложеними резолюціями.

По вияснених і доповнених референтів дир. *О. Саевича* і інж. *І. Ольхового* ухвалено низку резолюцій, про працю Українбанків і інших кредитових кооператив, які будуть оголошені в кооперативній пресі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Білій Сестрі.

(З нагоди 70-ліття білоруської преси).

Де сиві мряки засновують павутинням ранки і вечорі, де непрохідні ліси криють у своїм нутрі тисячлітні тайни, де глинка і пісок стали людині чорноземом — там споконвіку живе братній нам нарід: Білоруси.

Все в них біле.

І волосся на головах і поша і піскові ниви і берези на сільських цвинтарях і... карта їхньої історії. Біла ця карта не тому, що незаписана — навпаки записана вона і золотими і червоними буквами, а тому, що ніколи не сплямилась грабунком чужих дібр, ненаситністю і чужою кривдою. Білий нарід Білої Землі має і душу білу і це, на жаль, стало його прокляттям.

Впродовж тисячеліть використовував його хто хотів, останні соки висмоктував, найкращих синів забирав. Неодна слава сусідів вийшла з білого народу, зросла на Білій Землі. Але талант свій віддала кому іншому, але серце своє жертвувала чужим богам.

Лишався тільки корінь народу на білій пісковій ниві, серед сивих мряк і дрімучих лісів. Здавалося, що корінь той не пустить уже паростків, якіб зазеленіли і вкрилися квітом тут, серед своїх і для своїх. Здавалося, що проходитимуть віки за віками і все хтось чужий пересаджувати буде щепи на власний ґрунт.

Але ні. Під згрібною сорочкою, глибоко в грудях народу, тлів огник віри в майбутнє. І не погас, хоч проходили бурі-тучі, хоч лютувала негода, хоч мряки кисли над Білою Землею.

Прийшов Великий День і огник спалахнув ясним полумям, розцвився золотою трояндою в кожнім серці.

Білорусь збудилася до нового життя.

Над головами її дітей розгорнулася блакить, а бадьоре сонце вдарило промінням у густі мряки.

І усміхнулась Біла Земля до блакиті, до сонця, до вільних просторів. І витягнула дружню руку до всіх сусідів, як рівний до рівного.

Простягнула цю руку і до України і Україна стиснула по дружньому, як руку молодшої, а доброї сестри. Не тільки тому, що сестри і що доброї, а тому, що долею подібні до себе, що серцем однакі.

Обидвом сестрам те серце прокляттям стало...

Хоч не довго синіла блакить над Білою Землею, хоч сонце знову скрилося у хмарах, але огник у серцях не пригас. Він ясно палахкотить і щораз дужче розгоряється, так, що і здалеку видно.

Нехайже той сердечний вогонь, у радісний день Білої Русі, стане видним на цілий світ.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ГРЕСЯКА перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, III. сходи, І. пов. Приймає замовлення по 40 проц. дешевше на мужеські убрання, реверенди. Найліпші матеріяли на складі.** 1615 1—20

— **Збірка дару на коляду „Рідній Школі“.** Згідно з домаганням кожного з трьох східногалицьких воєвідств подаємо до прилюдного відома, що збірка дару на коляду „Рідній Школі“ дала в 1933 р. з українських земель під Польщею загально 55.911.25 зол., з того у східногалицьких воєвідствах 55.330.09 зол., а саме: з львівського 22.614.48 зол., зі станиславівського 18.056.01 зол., з тернопільського 14.659 зол. 47 сот. Подрібний виказ по громадам і повітам буде оповіщений в одному з найближчих чисел журналу „Рідна Школа“. **Головна Управа „Рідної Школи“.**

— **Проти О. В. П.** Рівночасно з розвязанням всіх організацій „Обозу Вельке Польскі“ в краківському воєвідстві адміністраційна влада перевела ревізії серед діячів ОВП. в Каліші та поблизьких містечках і викрила брошури й відозви, що накликують до протижидівських і протиурядових виступів. Наслідком того арештовано в Каліші провідника ОВП. Каролінського а в інших місцевостях кільканацять обтяжених осіб.

— **Трафіки на почтах.** Почтові уряди в Польщі виконуватимуть небаром службу трафік. У цій справі польський монополь заключив умову з м-ством почт і телеграфів. Крім того тютюновий монополь пересилатиме дрібні замовлення детайлістам за посередництвом почти, на тих умовинах, що харчові посилки. Детайліст, що замовить товару більше як на 50 зол. почт. посилку одержить даром.

— **Еспанський скрипач у Львові.** Дня 28. ц. м. дає концерт світової слави еспанський скрипач Хуан Манен. Подробиці в афішах під фірмою концертового бюра Тірка.

— **Засудили комуністів.** Луцький окружний суд на виїздовій сесії в Ковлі після розправи проти трьох членів КПЗУ засудив Івана Хапочка на 4 роки тяжкої вязниці, Лаврента Гайдичука на 3 й Арсена Цимбалюка теж на 3 роки вязниці. Всім відобрано громадянські права на 10 років.

— **Суд під терором.** До краківського суду, де відбувається процес Горгонової, приходять щодень листи з погрозами. На випадок увільнення Горгонової грозять предсідникові трибуналу й присяглим судіям бомбовим замахом. Автори листів заявляють, що бомби і пекольні машини вже готові.

— **Недоля зредукованої вчительки.** В мясарському склепі при площі Бернадинській у Львові придержано зредуковану вчительку К. Весоловську, що взяла 10 дк. ковбаси та дві булки і хотіла вийти, не заплативши. Приведена на поліційний комісаріят заявила, що хотіла вкрасти з голоду. Показалося, що вона зробила вже те саме у двох інших склепах.

— **Хто виграв на льотерії?** Пятнацятого дня тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 85737; 10.000 зол. на ч. 523, 141439; 5.000 зол. на ч. 87076, 145133; 2.000 зол. на ч. 10032, 22199, 22900, 25882, 25961*, 26783, 35807, 38667*, 54037*, 71116*, 74792, 80249*, 93338, 92740, 95813, 98122, 98722, 100974, 110944, 141240*, 143949*, 144416; 1.000 зол. на ч. 1551*, 3957, 9862*, 13341*, 14800, 19226*, 33975, 39548*, 39790, 48937, 50896, 56564, 59230, 59584, 62563, 64343, 67761, 70865, 74937, 96059, 90914, 91664*, 94913, 95308*, 96177*, 109135, 118788, 129269, 130668, 134721*, 137774, 141611, 145823. На числа, означені звіздками, впали премії.

— **Смерть від скаженини.** В селі Батятичах пов. Камінка Стр. покусав свого часу скажений пес 8-літну доньку господаря Ружицького. Прояви скаженини у дівчинки виступили щойно після кількох місяців. Хору дівчинку привезли до лікаря в Камінці Стр. а цей звелів відставити її негайно до львівського шпиталю. По дорозі до Львова дитина вмерла.

Куток мови.

Замісць: много, треба: **багато**; зам. множество, треба: **багато, багацько, чимало, сила, безліч**; зам.: многомовний, треба: **багатомовний**; зам.: многолітній, треба: **довголітній.**

Зам.: усі другі (рос.) народи, треба: усі **інші** народи; „другі“ має у нас значіння других із черги, нпр. „перші мовчали, другі кивали головами, треті...“

Зам.: прочі (рос.), треба **інші, решта**; коли наводимо багато річей, на кінці речення зам.: і прочі, треба: **і т. д. (і так далі), і т. і. (і таке інше), і т. п. (і тому подібне).**

Зам.: средство (рос.), треба: **засіб**; термін „середник“ (нпр. лікувальний)) — галицький новотвір на зразок польського „środek“; на Вел. Україні цей термін невживаний, хіба тільки у значінні розділового знака (;).

Зам.: послідний (рос.), треба: **останній.**

Зам.: місто (рос.), треба: **замісць**; не „містоголова“, а **заступник голови.**

Зам.: женщина (рос.), жена, треба: **жінка, моя жінка**, або **моя дружина**; зам.: „жінки нашого краю“ у значінні загалу, треба: **жіноцтво.**

— **Ріжні вістки.** Технічним радником Ліги Націй при дирекції австрійських залізниць призначили англійського ґенерала Осборна Манса. — Американський президент Рузвельт рішив що два тижні промовляти в радіо, щоби інформувати край про всі важніші події в політиці та економії. — До Москви приїхала турецька делеґація переговорювати щодо концесії для радянського уряду на будову текстильної фабрики у Туреччині. — Розпорядком державного комісаря у Саксонії вводять у школах тілесну кару, дозволену в означених випадках. — Відомий італійський поет Ґабрієле Д'Ануціо постійно нездужує на болі голови і каже, що терпить так сильно, що жде на якнайшвидшу смерть. — Шведський уряд заборонив вивіз зброї та воєнних матеріялів. — У провінції Сальта, в Арґентині, відкрили нафтові терени.— У Штрасбурзі арештували німецького шпигуна, щодо вини якого не було сумнівів; його розстріляли.

— **Промоція.** На високій технічній школі в Данціґу відбулася 18. ц. м. промоція інж. Дмитра Гевського зі Сущина на доктора інжинірії.

— **Відчит про гуцулів у радіо з Берна.** В понеділок 27. ц. м. говоритиме з Берна в радіо швайцарський письменник Збінден про Гуцульщину в год. 18.30 на підставі західньо-европейського часу.

— **Виставка париських мистців** в Національному Музею продовжена до 10. квітня. Вступ по 1 зол., для студентів 50 сот., для групових відвидин молоді й робітників по 30 сот.

— **Громадяни стрийської дільниці! Позір!** Пригадуємо, що загальні збори Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться в неділю, 26. березня ц. р. в год. 5.30 в домівці „Рідної Школи" при вул. Супінського ч. 23. Рада П. С. Кр. „Р. Ш." у Львові просить усіх Вп. громадян, членів „Рідної Школи", що мешкають в районі Кружка, взяти громадно участь в тих загальних зборах, щоби знова не зустрінутися зі закидом міщанства, що інтеліґенція, яка мешкає в районах Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка, відтягається від активної участи в життю Кружка. Для орієнтації громадян стрийської дільниці подаємо, що до району Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка належать: права сторона вул. Кохановського по ріг вулиць Погулянка та вул. Петра і Павла; ліва сторона вул. Мохнацького, вул. Миколая, Романовича, Лозинського, вул. Пілсудського від вул. Кохановського; вул. Коперника від почти в гору з усіми бічними з лівої сторони аж по вул. Вулецьку; сама вул. Вулецька вже ні. Весь район, окружений поданими тут кордонами, є тереном діяльности Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка. — **Рада Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи" у Львові.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ЕВГЕНІЯ З БОГОНОСІВ БЕРЕЗОВСЬКА.

Дня 21. березня ц. р. померла у Станиславові вдова по священику, донька крилошанина стан. капітули, Евгенія з Богоносів Березовська в 76. році життя.

Покійниця поклала великі заслуги, працюючи за українських часів в Українськім Червонім Хресті, а опісля в Українськім Горожанськім Комітеті. В часі, коли надходили транспорти війська з італійського фронту, а між ними значна частина мерців, людей замерзлих, скостенілих, недужих, то в Станиславові завсіди на двірці — чи в дощ, чи в погоду, чи в мороз, чи в день, чи в ночі — вижидала транспортів 60-літня тоді Е. Березовська. Вона недужих рятувала, голодних відживляла, змерзлих відгрівала горячим чаєм, вона змивала рани, бандажувала. Вона опісля, як приходили з фронту поїзди ранених, таксамо їх приймала. Вона невтомно обходила ранених у шпиталях. Потішала вмираючих, заступала їм неприсутню матір, брата, сестру.

По упадку української влади вона занялася всеціло допомогою політичним вязням. Були часи, що ніхто не смів іти до поліції, а вона йшла, вистоювала під дверми поліції, зносила часто образи, грубі лайки, докори, а зате неодному помогла, неодного випросила, виробила дозвіл на харч, неодному занесла їсти, справляла опісля арештованим свята і неодин у неї переховався та спасся опісля втечею...

Похорони Покійної відбулися під проводом о. крил. Лободича при співучасти кількох священиків і дуже численного українського громадянства. Співав хор „Думка" під проводом мґ-ра Крушельницького. Іменем усіх старшин і стрільців, іменем інвалідів і політичних вязнів, що всі стільки добра зазнали від Покійної, іменем бувшого Українського Червоного Хреста і Горожанського Комітету попрощав Покійницю бувший його голова д-р Ю. Олесницький.

Покійна була почесним членом Т-ва Українських Жінок у Станиславові й основницею спілки вдовиць по священиках „Основа". В. Її П.! **Ю. Е. О.**

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр в приватних оборотах зол. 8.87.

Золото: Доляри 9.15; дукати 95.00; **Франки 36.85;** корони 38.10.

Срібло: Корони 0.30, фльорени 0.75, рублі 1.20.

Варшавська біржа.

Валюти і девізи.

Бельгія 124.50, 124.51, 124.19; Данціґ 174.40, 174.83, 173.97; Голяндія 359.90, 360.80; Льондон 30.66, 30.81, 30.51; Нюйорк чеки 8.915, 8.935; Нюйорк кабель 8.922, 8.942, 8.902; Париж 35.09, 35.18, 35.00, Прага 26.46, 26.52, 26.40; Швайцарія 172.30, 173, 171.87, Італія 45.95, 46.18, 45.72; Берлін 213.20.

Акції.

Банк Польський 75.00, 74.75.

ЗБІЖЕ.

Положення без зміни. Тенденція удержана, успособлення спокійне.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив дня 25. III. 1933: за масло десерове пріма зол. 2.80, молоко 15—17 сот., сметана 0.70 сот., яйця 3.20—3.40. Тенденція на масло і яйця знижкова, на молоко удержана.

Листування Редакції.

М. Оглій: Замітки не помістимо. Вона слушна, але не хочемо дискредитувати публично новозаложеної кооперативи. Ваші уваги подали ми приватно до відома управі кооперативи.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 26. III. год. 3.30 попол. „Дівочі шлюби".

Неділя, 26. III. год. 7.30 веч. „Опера за три сотики" (Абон. 9).

Понеділок, 27. III. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 26. III. год. 3.30 попол. „Джім і Джіл".

Неділя, 26. III. год. 7.30 веч. „Золота тіточка" (Абон. 8).

Понеділок, 27. III. год. 7.30 веч. вистава Українського Театру „Богема".

Кіна.

АДРІЯ: „Морський вовк", Серед граду лискавок.
АПОЛЬО: „Всім вільно кохати".
АТЛЯНТИК: „Тонґ".
КАСІНО: „Люди в готелі" (Вікі Баум).
КОЛІСЕЙ: „Сльози 20-літньої", ревія „Фіговий листок".
КОПЕРНИК: „У тіні хреста" (Неронів цирк).
МАРУСЕНЬКА: „У тіні хреста" (Неронів цирк).
МІРАЖ: „Веселий поручник" (Шевальє).
ОАЗА: „Добродій людства" та ревія.
ПАЛЯС: „Свідство".
ПАН: „Лілюлка хоче розвестися" й ревія.
ПАСАЖ: „Чортівський пляц" (Том Мікс), „Княжна джезбенду" (Анні Ондра).
ПРОМІНЬ: „Білі ночі".
СТИЛЕВЕ: „Грішниця без вини" і ревія „Ґрунт то політика".
УТІХА: „Рішаюча ніч" і ревія.
ХИМЕРА: „Остання парубоцька ніч" (Лілі Даміта).

Закордонне радіо.

Неділя, 26. березня 1933.

Братислава (279,3) 17.45 Соната, 20.00 Концерт, 22.20 Циг. музика. **Міляно** (331,4) 21.00 „Ґвідо дель Попольо" оп. Робанія, **Штутґарт** (360,6) 8.45 Військ. оркестра, 16.30 Пісні, **Букарешт** (394,2) 17.00 Музика, 20.00 „Дон Хуан" оп. Моцарта, **Рим** (441,2) 16.15 Оркестра, 20.45 „Чесна Зузанна", **Відень** (518,1) 11.30 Академія в честь Зайпля, 19.10 Вес. пісоньки, 20.00 „Дер Барометермахер ауф дер Цавберінзель" фант. фарса, 22.00 Звуковий папір, досвідна авдиція, **Рига** (525) 17.35 Лістові пісні, 20.20 Оп. арії, **Будапешт** (550,5) 11.15 Богослуження, концерт, 19.30 „Нарешті самі" оп. Легара, **Харків** (937,5) 9.00 Танк. музика, 13.50 Квартет, 15.10 Солісти, 18.10 Тріо, 20.00 Німецька музика, **Москва** (1000) 17.25 „Псковянка" оп. Рімського-Корсакова (Досв. 720 м.), **Кеніґсвустерґавзен** (1634,9) 18.00 Шуманові та Штравсові пісні, 20.00 „Травіята" оп. Верді.

Понеділок, 27. березня 1933.

Кеніґсберґ (217,1) 19.00, 20.15 Пісні, **Братислава** (279,3) 16.10 Концерт, **Міляно** (331,4) 21.00 Концерт, **Штутґарт** (360,6) 10.10, 19.30 Пісні, **Ляйпціґ** (389,6) 20.30 Симфонія ч. 3 Ріхтера, **Білгород** (429,7) 20.00 Концерт, **Рим** (441,2) 17.30 Концерт, **Прага** (488,6) 20.40 Віольончеля, **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 21.00 Солісти, **Харків** (937,5) 9.00 Музика, рецитації, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Оркестра, 15.10 Радіокомпозиція, 17.40 Мист. трансм., 18.30 Концерт-естрада, 19.00 Симф. концерт, **Москва** (1000) 18.30 „Тоска" оп. Пучінія (ВЗСПС, 1304,3), **Париж** (1724,1) 13.00 Оп. музика, 21.00 „Ле Бріґан" оп. Офенбаха.

Львівське радіо.

Неділя, 26. березня 1933.

12.15 Симф. поранок, Самооборона споживачів, 14.00 Балачка для господинь, 14.20, 15.00 Музика, 14.40 Що чувати, що треба знати, 16.00 Для молоді: „Що чувати в світі", „Жабомишодраківка", 16.25 Грамофон, 16.45 Балачка з молодими та старшими, 17.00 Концерт, 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Всячина, Грамофон, 19.25 „Посередничка" авд., 20.00 Концерт — вечір віденських мельодій (Грета Турнай), 21.30, 21.31 Спортові вістки, 21.40 Скрипка (Шенасі), 22.30, 23.00 Танк. музика.

Понеділок, 27. березня 1933.

12.10, 15.35, 16.15 Ґрамофон, 15.30 Збіжева біржа, 16.25 Лекція фр. мови, 16.40 Податки й сусп. господарство, 17.00 Концерт (спів Сконечна-Черніцька м. сопран, фортепян), 18.00 Для матуристів: Історія, 18.25 Легка й танк. музика, 19.00 Пластичні вістки, 20.00 Трансм. з Варшави: „Романтична жінка" оп. Вайнберга, Спортові вістки, 22.15, 23.00 Танк. музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Українське Технічне Товариство влаштовує для своїх членів екскурсію до друкарні „Діла" дня 28. березня ц. р. Збірка точно в год. 19. Ринок ч. 10.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.